

## Pyöräilykypärän käytön lisäämistä koskeva valtuustoaloite

529/12.00.00/2021

KV 20.09.2021 § 106

Valtuutettu Mikko Suomi luki allekirjoittamansa pyöräilykypärän käytön lisäämistä koskeneen seuraavan valtuustoaloitteen:

”Valtuustoaloite Kypärätempu.

Olen kauhulla seurannut, miten vähän Forssassa pyörällä liikkujien joukossa on niitä, jotka tätä ihmishenkiä pelastavaa suojaa käyttää. Eniten kummastuttaa koululaisten kypärättömyys, niin ala-aste-, kuin yläasteikäisissä pyöräilijöissä. Vaikka koulumatkoilla lapsilla on aina kouluvakuutus voimassa, vakuutus pystyy vain korvaamaan tapaturmasta aiheutuneita kustannuksia. Vakuutus ei voi korjata aivovammaa tai kuolemaa, silti suuri osa tulee ja poistuu koulusta ilman kypärää. Kun vierailen vaikka Helsingissä tai Tampereella on asia täysin päin vastainen, siellä lähes kaikilla pyöräilijöillä on kypärä päässä. Toki liikennemäärät ovat paljon hurjempia, mutta se ei saisi olla tekosyynä pienemmissä kaupungeissa oman terveytensä riskeeraamiseen. Kypärättömyys ei siis koske vain lapsia, vaan myös me aikuiset, joiden tulisi toimia esimerkkinä olemme yhtä huonoja kypäräkäyttäjiä kuin nuoremmatkin.

Tiedän että pakottamalla tai säännöillä ei asioita muuteta, mutta valistuksen voima on todettu toimivaksi ennenkin. Mutta minkälainen valistus. Kaikki tietää mikä ja millainen laite pyöräilykypärä on, ja mitä se tekee. Siitä jauhaminen tuskin saa ketään muuttamaan tapojaan. Mutta Suomessa on tehty onnistuneita kampanjoita, joissa keskitytään muihin asioihin ja tuodaan kypärän käytön positiivisia asioita ihmisten tietoon erilaisten polkujen kautta.

Seuraavaksi esimerkkiä ja tekstiä aivovammaliiton ja kuntien toteuttamasta Kypärätempu! -hankkeesta.

”Tee Kypärätempu! -hanke kertoi nuorille aivoista kypärätuputtamisen sijaan

– Uteliaisuuden herättäminen on ennaltaehkäisyn paras keino ja tämä todistettiin hankkeen 3,5 vuoden aikana todeksi.

”Ei sellasta perinteistä kypäräpakotusta ainakaan.”

Muun muassa tällaisella oppilastoiveella lähti liikenteeseen Kypärätempun sisältöjen kehittäminen hankkeen ensimmäisenä toimintavuonna. Aloitimme toiminnan vuonna 2018 oletuksella, ettei nuoria juurikaan kiinnosta perinteinen kypäräkampanjointi ja tämän oletuksen myös tutkimukset vahvistivat. Kypäräsisältöä otettiin kuitenkin hankkeen toimintoihin maltillisesti mukaan, ”koska niin on aina tehty”. Palautteiden myötä vahvistui kuitenkin ajatus siitä, että nyt pitää palata vähän taaksepäin. Miksi kypärää käytetään? Jotta aivot eivät vaurioitu. Miksi on huono juttu, jos aivot vaurioituvat? Koska aivot ovat aika ihmeellinen asia. Kuinka niin ihmeellinen?

Tähän ihmettelyyn pureutui Tee Kypärätempku, joka olisi voinut olla myös Tee Aivotempku.

### Aivoista oppimisen tärkeys

Haluamme perustella nuorille ja opettajille aivoista oppimisen tärkeyttä seuraavilla väittämillä, jotka ovat ennaltaehkäisevän työmme ytimessä. Oletko Kypärätempun kanssa samaa mieltä?

1. Meillä jokaisella on yksi ainoa kappale aivoja, eikä aivoille toistaiseksi ole löydetty korvaavia osia. Kun kiinnostut siitä mitä kallosi sisältä löytyy, haluat todennäköisesti pitää aivoistasi huolta monin eri tavoin.
2. Aivot mahdollistavat meille kaiken. Syömisen, puhumisen, tunteet, ajattelun sekä tietysti hurjan määrän erilaisia taitoja. Kun osaat pitää huolta aivoistasi, ne pystyvät ihmeellisiin juttuihin.
3. Sutjakkaasti toimivia aivoja ei huomaa ajatellakaan, mutta kun aivot vaurioituvat, se vaikuttaa elämään hyvin monella eri tavalla. Mitä enemmän opit, sitä enemmän kypärän käyttäminenkin alkaa tuntua houkuttelevalta.
4. Sinulla on hallussasi yksi suurimmista mysteereistä omassa kehossasi: suurin osa aivoista on edelleen tuntematonta aluetta ja opimmekin jatkuvasti lisää, miten tämä monimutkainen väline toimii. Haluatko sinä olla mukana tutkimusretkellä?

### Tee kypärätempku -hankkeen kolme vuotta

Tee kypärätempku -hanke päättyi kesäkuussa 2021. Alussa hanke keskittyi kehittämään aivoihin ja aivojen suojelemiseen painottuvaa opetuskokonaisuutta, joka antaisi rohkaisevan sysäyksen aivojen kiinnostavaan maailmaan. Seuraavassa vaiheessa hanke aloitti kokonaisuuden pilotoinnin kolmessa koulussa ja kiersi vetämässä Aivokiihdyttämöiksi kutsuttuja opetustilaisuuksia Keski-Suomessa, Tampereella ja Espoossa. Kolmannessa vaiheessa aloitettiin opetusmateriaalien arviointi ja ryhdyttiin paketoimaan hankittua tietoa sellaiseen muotoon, joka voisi jäädä elämään hankkeen päättymisen jälkeenkin. Tästä ajatuksesta ja koronan vaikutuksesta syntyi yhteistyössä Nuorten Akatemian kanssa Päästä pyörällä - mobiilipeli, joka vie oppilaat ja muut aivoista innostuneet yhden oppitunnin mittaiselle matkalle aivoihin helpolla ja innostavalla tavalla. Peli mahdollistaa opetuksen missä vain, milloin vain ja opettajat voivat käyttää sitä itsenäisesti tai osana muita materiaaleja. Pelistä löydät muun muassa videotarinoita, monivalintatehtäviä, testejä sekä audiota. Peli on suunniteltu lähinnä opettajien käyttöön, mutta kuka tahansa voi sen ladata Aivovammaliiton sivuilta itselleen.”

Minä ja allekirjoittaneet esitämme, että Forssan kaupunki ja sivistys-, ja tulevaisuustoimiala selvittävät miten saamme kaikki koulujemme opettajat ottamaan Aivovammaliiton ja nuortenakatemian kehittämän

Pyörällä päästään pelin ja muun materiaalin mukaan opetukseen. Lisäksi tulee kaupungin selvittää, onko vastaavia alkavia tai käynnissä olevia hankkeita, joihin voisimme osallistua.

Kypärät päähän! Ihan kaikille!”

Valtuutettu Mikko Suomen lisäksi valtuustoaloitteessa olivat mukana valtuutetut Ritva Aho, Ilkka Joenpalo, Saara Jokinen, Kati Kaasalainen, Kaisa Lepola, Emmi Lintonen, Jari Marjamäki, Tarja Rajahalme-Tahvanainen, Hannu Rekunen, Matti Uutela, Pasi Vikman ja Janne Vuorenmaa.

Päätös Valtuusto lähetti valtuustoaloitteen kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

KH 27.09.2021 § 317

Valmistelija Kaupunginsihteeri Matti Pietilä, p. 03 4141 5269, matti.pietila (ät) forssa.fi

Esittelijä Kaupunginjohtaja Kesäniemi Jari

Päätösehdotus Kaupunginhallitus antaa sivistys- ja tulevaisuuslautakunnalle tehtäväksi laatia valtuustoaloitteessa tarkoitettua asiaa koskeva selvitys ja mahdollinen toimenpide-esitys kaupunginhallituksen käsiteltäväksi.

Päätös Kaupunginhallitus hyväksyi ehdotuksen.

SILA 28.01.2025 § 11

Valmistelija Sivistysjohtaja Jarmo Pynnönen, p. 050 596 5155, [jarmo.pynnonen@forssa.fi](mailto:jarmo.pynnonen@forssa.fi)

Forssan kaupungissa toimii poikkihallinnollinen liikenneturvallisuusryhmä, jonka tehtävänä on edistää vastuullista ja turvallista liikkumista Forssassa. Liikenneturvallisuusryhmässä on mukana mm. teknisen toimen, perusopetuksen, varhaiskasvatuksen ja nuorisotoimen edustajia sekä Liikenneturvan, poliisin ja pelastuslaitoksen edustajat. Ryhmä on koottu siten, että sen kautta liikenneturvallisuustyö tavoittaa kaikkien ikä- ja liikkujaryhmien forssalaiset.

Forssan kaupunki on keväällä 2024 käynnistänyt Kävelyn ja pyöräily edistämishjelman laatimisen. Edistämishjelman toteuttajana on Ramboll Oy ja kaupunki on saanut työlle avustuksen.

Peruskoulujen koulumatkoilla kotien ja perheiden vastuu korostuu. Huoltajien tulee varmistaa turvallinen koulutie yhdessä lastensa

kanssa. Pyörällä liikkuville pyöräilykypärän käyttö on keskeinen osa turvallisuutta. Kouluissa kypärän käyttöä koulumatkoilla suositellaan vahvasti, mutta vastuu on kodeilla. Koulupäivän aikana esimerkiksi mentäessä tutustumisretkelle, polkupyörää ei käytetä ilman kypärää. Tarvittaessa sellainen on lainattavissa kouluista.

Forssan liikennepuisto on paikka, jossa lapset pääsevät tutustumaan monipuolisesti liikennesääntöihin ja myös kypärän käyttöön.

Koulut voivat ottaa osaa erilaisiin liikenneturvallisuutta lisääviin kampanjoihin vuosittain. Kaikki nämä toimet käyvät ilmi koulujen vuosisuunnitelmista, jotka sivistyslautakunta vuosittain hyväksyy.

Esittelijä

Sivistysjohtaja Pynnönen Jarmo

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta

1. merkitsee tiedokseen aloitevastauksen.

2. toteaa, että aloitteessa esitetty asia otetaan esille liikenneturvallisuustyöryhmässä.

3. ehdottaa kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuustolle, että se merkitsee tiedokseen aloitevastauksen ja toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös

Sivistyslautakunta hyväksyi päätösehdotuksen.